

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofje 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“, Poljske ulice št. 10.

Arnold Bruck.

Mož, čegar ime kaže naslov, je med nami menda popolnoma neznan, zato naj mu pričujoče vrstice postavijo majhen spominek. Ne vé se sicer veliko o njem, a kar se vé, naj nikar ne utone v preteklosti, kajti Arnold Bruck je živel nekda^j med — Slovenci.

Arnoldus de Bruck je bil rojen v Aargau-u na Švicarskem ter se prišteva imenitnim cerkvenim skladateljem. Živel je okoli leta 1530., toraj še pred Palestrinovo dobo. Z njim vred se imenujejo njegovi sovrstniki, slavni glasbeniki: Henrik Isaac († 1518), Henrik Fink na dvoru poljskega kralja, Štefan Mahu s svojimi krasnimi lamentacijami, Ludovik Senfl († 1555) v Monakovem, Jožef Paminger in drugi. Ti možje so živeli toraj ob času, ko je bila cerkvena glasba vže tehniško dovršena. Cerkvno glasbo ločimo namreč v oziru njenega napredka v tri glavne dobe. Prva doba je ona v trinajstem in štirinajstem stoletji ter se imenuje doba strogega kontrapunkta. Tù se ni gledalo veliko na prijetno harmonijo, temuč le na pravilno izpeljavo posameznih glasov. Zato so skladbe tega časa jako enolične, za uho trde in neprijetne, toda popolnoma pravilne. Glaske so zaznamovali s tako zvano črno frankoniško noto.*) Glasbeniki te dobe so: Herotinus Magnus na Francoskem, Petrus de la Croix (imenovan notator optimus), Joannes de Muris in drugi. Od leta 1350. do 1450. nahajamo pa v glasbi drugo dobo, katero imenujejo dobo idealnega sloga. V tem času se je glasba vedno bolj spopolnovala, dokler ne napoči doba tehniško dovršena, katero smemo računiti od 1450—1600.

Ob tem času je živel toraj Bruck, ki je bil (čujte!) kanonik in stolni dekan v Ljubljani. Da je bil takrat zelo slavljen, zlasti ko je prišel na Dunaj, priča njemu na čast kovana srebrna svetinja z njegovo podobo in z napisom: Romanorum regiae majestatis rector capellae, cantorum praeses. Od Brucka nimamo kakih latinskih maš, temuč motete

*) Ime jej je dal Franco de Colonia, ki je živel v 13. stoletji in kot glasbeni teoretik spisal zanimivo knjigo Musica et cantus mensurabilis.

in himne, izmed katerih naštejemo sledeče: In civitate Domini; Ascendo ad Patrem; Audi benigne; Jesu quadragenarie; Adesto nunc; Crux ave spes unica; Pater noster (peteroglasno) itd. Lepa je tudi šesteroglasna skladba izdelana kot kanon v subdiapente, katero je zložil o priliki kronanja poljskega kralja Sigismunda in se pričinja z besedami Fortitudo Dei.

Mnogo Bruckovih skladb je tudi z nemškim tekstom, svetih in posvetnih, med njimi ena, katero je zložil svojemu prijatelju Teodoriku Schwarz „von Haselbach“. Ali je to Leskovec?

Hudobni jeziki so ga po krivem dolžili, da se je nagibal na protestantovsko stran. To sumničenje je izviralo odtod, ker so sprejeli luterani nekatere njegovih skladb med svoje pesniške zbirke in nedolžni Arnold je moral zaradi tega trpeti. Kakor pričajo dokazi c. kr. arhiva na Dunaji, je bil Bruck dalje časa *canonicus in herbis*, to je: imel je upanje, da postane kanonik. In ko je postal res kanonik v Ljubljani ter kot tak gotovo obljubil zvestobo katoliški cerkvi, so se luterani norčevali z njim, češ, da je za dobro službo zatajil „Gottes Evangelium“.

Kaj več nisem mogel poizvedeti o Brucku. Ker so Ljubljančanom dotični viri, ki se nahajajo v ondotnem kapitulskem arhivu bolj pristopni nego meni, naj se potruji kdo pregledati one listine.

K sklepu naj omenim še jako umetno skladbo, katero je zložil Bruck k besedam „O du armer Judas“. Ves tekst se glasi:

O du armer Judas
was hast du gethan
dass du unsern herren
also verrathen hast
darumb mus tu leiden
hellische pein
Lucifers geselle
mus tu ewig sein.
Kyrie eleison.

J. Lavtižar.

Češčenje sv. Cecilije.

(Konec.)

Od tega časa se je misel, da je bila Cecilija v glasbi izvežbana, in da je svoje hvalne pesmi sama sebi spremljevala, večinoma vsim slikarjem in kiparjem pri njihovih delih priljubila. Predrzo bi bilo trditi, da Cecilija o glasbi ni ničesa vedela; a gotovo je tudi, da akti, edino spričevalo o življenju slavne rimske device, tega niti neposrednje niti posrednje ne omenjajo. Od kod torej ta van Eyck-ova misel? — Kajti vsi njegovi posnemovalci so, oslepljeni od umotvora nizozemskega umetnika brez pomislika in temeljitega preiskavanja le to delali, kar so videli, da je van Eyck-ov veleum naredil. Van Eyck in vsi, kateri Cecilijo kot voditeljico angelskih in deviških zborov in kot kraljico harmonije predstavljajo, so one iz mučeniških aktov povzete in še dandanes v oficiji sv. Cecilije nahajajoče se besede: „*Cantantibus organis Cecilia Domino decantabat*“ v pesniški licenci shvatali, toda na zgodovinsko zvezo teh besedi se niso ozirali. *Organa*, o katerih se tu govori, niso orgle

ali kako duhovno petje; beseda marveč pomeni vrišč posvetne glasbe, kakoršna je bila v Rimu pri ženitovanskih slovesnostih navadna; nasproti temu pa je Cecilija tiho premišljujeva svojemu svetemu ženinu psalмовo vrstico v svojem srcu „in corde suo“ pela. Cecilijino petje je bilo toraj po svoji naravi različno od ženitovanske godbe, melodija njena daleč vzvišena nad posvetno godbo. Da bi to misel izrazili, prišli so slikarji in kiparji do srečne ideje, Cecilijo predstavljati kot pokroviteljico nebeške glasbe; cerkev pa je temu shvatanju molčé pritrčila.

Res lepa je misel J. van Eyckova, katero jo izrazil v svoji sliki sv. Cecilije; toda nad vse krasna je ideja „kneza slikarjev“, Rafaela Santi-ja. Živel je ta mojster ob času, ko je stala cerkvena glasba že skoro na vrhuncu, ko so se v Rimu popevale Hobrecht-ove, Joquin-ove, Carpentras-ove skladbe. Ti vzvišeni glasovi so v Rafaelovem srcu vzbudili jek, navdihnili mu idejo za njegovo sv. Cecilijo, katero je slikal za cerkev „S. Giovanni in Monte“ v Bologni l. 1516. in katera se zdaj nahaja v „akademiji lepih umetnosti“ istega mesta kot prvi biser in najdražji zaklad vse zbirke. Slika predstavlja sv. Cecilijo sredi štirih svetnikov: Janeza apostola, Avgustina, Pavla in Magdalene; zgoraj v oblakih pojejo angeli; na tleh pred našo svetnico leže glasbena orodja, deloma razbita. Cecilija povzdiguje svoje oči kvišku k angelom, v roki pa drži navzdoli obrnene orgle, kojih piščali se jamejo snemati in padati na tla.

Ali ni mar národov splošna misel, da je glasba dar božji? To je resnica, ki ne potrebuje nikakoršnega dokaza. Da je umetnija dar božji, beremo tudi celo v sv. písmu stare zaveze n. pr. v Deuter. 31, 19. in l. kralj. 19, 20. In kaj nam pripoveduje sv. zgodovina o sv. Ignaciji Antiohijskem? Zamaknjen slišal je angelov vzajemno petje in od njega imamo izročilo skupnega petja. Kaj o papeži Gregoriji? Sv. Duh, ki je v podobi goloba nad-nj prišel, mu je pel pesmi antifonarija.

V podobi sv. Cecilije nam predstavlja Rafael resnico: da je glasba dar nebeški, zgóraj v nebeški glóriji v angeljskem petju, ki ga Cecilija zamaknjena posluša. Toda še globje se vtopi umetnikov genij v bistvo cerkvene glasbe. Njegova velikanska ideja je ta: sveto liturgično glasbo pokazati nam kot „musica divina“, kot odmev nebeške glasbe. V nebeškem Jeruzalemu (Skriv. raz. 15.) pred prestolom Jagnjeta božjega, najvišjega obrednika (Hebr. 8, 2.) razlegajo se sveti pesmi. Te so vzor cerkvenim pęsmim. V njih je zbor čustveni izraz vzorne krščanske srenje; prototip pa je zbor angelov v nebesih. Zato pravi Pij IV. o najjemenitnejši maši Palestrinovi takozvani *missa papae Marcelli*: to so oni glasovi, katere je evangelist Janez čul v nebeškem Jeruzalemu, in katere je drugi Janez (Palestrina) v zemeljskem nam dal slišati.

Vtelesena ideja svete glasbe (*musica divina*) stoji na Rafaelovi sliki med zemljo in nebesom. Molitev, ljubezen in hvalo božjo, kesanje in hrepenenje prinaša v svetih akordih z revne zemlje k Bogu, od njega pa blagoslov, ljubezen in milost zopet nazaj. (Ambros I. 196.)

Sv. Janez, apostol ljubezni, stoji na desnici sv. Cecilije. Dà, notranje življenje svete liturgične glasbe mora biti ljubezen. Iz srca, katero Boga

ljubi, mora izvirati „glasba božja“ (divina); potem še le ima življenje in je tudi življenje.

Zamišljen stoji sv. Pavel — krasna podoba — sloneč na meču, zrè na deloma potrta glasbena orodja, kojih glas je utihnil. Kaj neki premišljuje? Orodja, na katera Pavel resno gleda, so prav ona, ki so jih rabili nekaj pri dionizovih slovesnostih, toraj podoba posvetnega razveseljevanja, gledališčne glasbe. Ko bi zamišljeni apostol vere, kateri je moral hud boj zoper natorni kult paganstva prestati, svoje oči povzdignil in usta odprl, kaj bi rekel? Vem, da isto, kar je v svojem listu do Efežanov (5.) pisal: „Nekdaj bili ste temà, à zdaj luč v Gospodu! Bodite napolnjeni sè sv. Duhom govoreč drug drugemu v psalmih, hvalnih spevih in duhovnih pesmih, Gospodu pojoč in radujoč se v svojem srcu.“ — Ako kdo vpraša: „Kdo bo prepovedoval cerkveni glasbi posvetni vrišč, nasladnost gledališčne godbe in čarobno moč posvetnih glasov?“ — bodi mu kratki odgovor: Sveti apostol naše vere! Sv. Jeronim pravi: „Čemu da so piščali in lira, naj devica ne vedi!“ —

Učinka svete glasbe nič bolje ne označi, kakor besede sv. Avgustina v njegovih „Izpovedovanjih“ 9, 6: „Koliko sem se jokal pri tvojih pesmih in himnih! Oni glasovi so bili na moje uho, tvoja resnica pa je kapljala v moje srce, in tù so se vneli čuti pobožnosti, tekle so solze in dobro mi je bilo!“ Tako sv. Avguštín, katerega na Rafaelovi sliki ob levisi sv. Cecilije vidimo. Tù se nam pokaže moč sv. pesem: kesanje, pokora, spreobrnjenje, pobožnost, ljubezen in mir! Srca na kviško! Kje je moč glasbe, dà bi bila tej enaka? — Na sliki ima sv. Avguštín svoje oči na sv. Janeza obrnene, levico vzdignjeno, z desnico pa drži škofovsko palico, kakor bi nam s cerkveno avtoritétó klícal: Glejte, to je cerkve ljubljena hči! Njo poslušajte!“

Podoba sv. Marije Magdalene nam predstavlja nasprotje sv. Cecilije, namreč žensko, katera je vživala pozemsko veselje. Nečistih pesem zapeljivost jo je v greh zvabila, jo v grehu spremljevala. Toda takrat, ko je klečala pri Jezusovih nogah in je z dragocenim oljem mazilila in sè solzami močila — so ji kot krasna glasba na uho donele besede Izveličarjeve, kakor Avgustinu v milanski stolnici: Tvoji grehi so ti odpuščeni! Zapustila je svet in njegovo veselje v sv. veri, v polni ljubezni do Krista.

Tako je v prekrasni Rafaelovi sliki sv. Cecilije najti edinost in mnogovrstnost, vzor in njena izpeljava, življenje in organsko soglasje posameznih delov.

Skladatelj in pevovodja naj se v mislih postavi pred to sliko, ničesa naj ne izbira za petje v cerkvi, česar bi sv. Cecilija na Rafaelovi sliki ne pela in kar bi se ne ujemalo z vzorom njenih sv. tovarišev. Res, da se je že dolgo in na mnogih krajih pozabilo, koliko razlike da je med posvetno glasbo in med ono sv. Cecilije, da je bila čista devica od prve popolnem ločena, in da je nebeške glasove v srci hraneč, v besedi in duhu edino svete pesmi prepevala in poslušala.

Zato pa tudi oni, katerim je razloček med posvetno in cerkveno-liturgično glasbo znana in jasna, za svoje napore gledé zboljšanja cerkvene glasbe niso mogli nikakoršnega boljšega izraza v podobah najti, kakor sv. Cecilijo, katera je za Boga navdušena, in vsakemu posvetnemu

vrišču nasprotna, premišljujoč pela. — Tako mišljenje naj navdaja in krepi tudi nas Cecilijance in naše društvo, kajti ono je jelo vkljub vsem nasprotnim naporom se čedalje bolj širiti in ukoreniniti. Tri lastnosti, katere sv. cerkev v oficiji sv. Cecilije posebno omenja in posnemanja vredna hvali: čisto, deviško mišljenje, apostolsko gorečnost ter muke in smrt zaničujočo srčnost so tudi častilcem sv. Cecilije gotov porok za prihodnjo zmago njihovega truda in žrtvovanja.

D o p i s i.

Iz Leš. Videč, da so poročila o napredku cerkvene glasbe, zlasti iz Gorenjskega čedalje bolj redka, ne smem se Vam več odtegovati, sicer bi že res lahko sodili, da sem se Vam ali celo sv. Ceciliji izneveril. Tù imate spričevalo, da temu ni tako, temuč da gremo pridobljenim prepričanjem zvesto po poti, kakor nam jo kažete s toliko vstrajnostjo in požrtvovalnostjo. — Posebnega iz naše majhne fare poročati ne morem, kakor to, da smo se vsikdar prizadevali v liturgiji natančno spolnovati cerkvene določila. Tudi ne ene same slovesne sv. maše nismo imeli s slovenskim petjem vseh pet let, nikdar se ni krajšala „Gloria“ ali „Credo“ in tudi „Te Deum“ ne. Kaj pa, vprašate, ali niso mar ljudje iz cerkve bežali ali vsaj močno godrnjali, ker je predolgo trajalo ali zaradi latinščine. Ni jedno ni drugo, kolikor meni znano. K prvi slovesni sv. maši, ob vmetovanji povabil sem bil Kamnogiške pevce, ki so se prav vrlo obnašali ter mi pevce in ljudstvo za pravilno cerkveno petje navdušili. Exempla trahunt. Starim pevkam pridružilo se je koj več pevskih moči, ki so pridno hodili k pevskim vajam. Čez dva meseca so peli prvo latinsko mašo J. Singenberger in hon. S. Aloysii*) čveteroglasno s popolnim tekstom in čez par tednov tudi Missa de Requiem koralno, (razun Dies irae po Riharjevem napevu), Graduale po Ett-Schuh, Offertorium po Ett-Witt-u. Vseh pevcev nisem mogel obdržati, eni niso imeli dovolj posluha, 2 mi je vzel sv. zakon i. t. n. Vendar 6 mi jih je še vedno zvestih. Poučevati seveda jih moram le sam, ker nimamo ne organista ne učitelja, še orgel ne v cerkvi. O izvanrednih slovesnostih pride nam Kovorski organist na pomoč, gojenec Cecilijanske šole, res jako spreten orglavec in pevec. Čast komur časti!***) O tacih prilikah služi moj harmonij za orgle; glasan je dovolj za našo malo cerkev. Sicer pa imamo leto in dan samo petje brez spremljevanja. Začetkom sem tega malo pogrešal, a čez ne dolgo sem se privadil ter spoznal, da se tudi brez orgel izhaja, da, še celo bolje, kakor ko bi imeli kako zanikernost. Kajti le dobre orgle v rokah umnega orglavca povzdigujejo cerkveno petje, napačna raba orgel ga le kvari in podkopava. Zarad tega je že rajni prebl. Slomšek tožil pisoč: „Več ko imamo orgel, manj je pobožnega petja.“***)) In skušen tovariš mi je odsvetoval napravljali orgle rekši, da so večinoma le blazina učiteljem in organistom, ob kateri svojo lenobo pasajo, zanemarjaje poučevanje pevcev, češ, bode že šlo z orglami. — Zato in še iz drugih vzrokov smo še sedaj brez orgel. Kaj pa da petje brez orgel, zlasti latinsko, prouzročuje mnogo več truda in težave, kakor ono z orglami. Kdor skuša vé, kaj se pravi priproste pevce latinskih maš učiti. Toda potrpljenje in vstrajnost premaga vse. Ena naučena (seveda cela) latinska maša več izda, nego dvajset drugih pesen. Ne mislite

*) Naj jo prinese „C. Gl.“ za 4 glase. Ni tako prazna, kakor je viditi. Kaj lepo se vjema s koralnimi odpevi. Izvestno bode veliko koristila.

**)) A tudi sramota, komur sramota, ako cecilijansk učenec, dobro izučen, v dveh letih ne nauči še ene latinske maše ne svojih pevk ter truda se boječ z njimi še „Cecilije“ ne rabi, temuč popeva one trivijalne iz V. zbirke n. pr. Pred Bogom prav po nemški „Ich weiss nicht, was soll es bedeuten . . .“, kakor sem 2 leti zapored sam slišal na Br.

***)) Drobt. I. XII. p. 296. Ta je vreden ponatisa v „C. Gl.“ Spričuje, da je bil ranjki Slomšek pravi cecilijanec, ki je znal ceniti naše stare in novejšje pesni. „Prijetno so, da bi jih le poslušal, a žal, da se besede ne umejo in da se z njimi stare priproste pobožne, mile pesmice zgublajo? Take se vé teatralnemu okusu niso ugajale.

pa, da presilno mučim svoje pevce z latinščino, ali da zaradi nje slovenske pesni zanemarjamo. Nič manj ko to. Marveč vsaki učni uri skori brez izjeme prevlada „varitatio delectat“. Domača pesem pa kos latinske maše, ali že znane ali nove. Latinska se poje še le potem v cerkvi, ko celo znajo. Tako so se pričeli za potrebo iz vseh razdelkov „Cecilije“, več himen in „Tant. e.“ Haller, Jaspers-ovih i. dr. Maše razun zgorej imenovanih te-le: J. Singenberger, M. in hon. s. Joannis Bapt. za dva, tri glase. Tudi tej sem napravil iz part. 3. oziroma 4. glas. (Je res prijetna, lahka in ne dolga s 3. koral. Credo v začetku, sredi in koncu 3 ali 4glasno postavljeno); iz Ordin. Missae: Missa de simplici: Kyrie, Gloria, Credo . . . Patrem omnip., druge točke iz Missa in Festis solemnibus; Jaspers, M. in hon. s. Caeciliae s Tant. e. za 2 glasa in Töpfer-Jaspers isto za 4 glase; deloma že Weber Missa I. Ta in ravno od tega mojstra Missa II. in Jaspers-ove so krasne, ne pretežavne maše, ki se jih človek ne naveliča poslušati ali igrati. Ne bode mu žal, kdor si jih omisli. Prve so za začetne zборе najboljše, najprimernejše po mojih skušnjah. Take maše ne plaše pevce ne priprostih poslušalcev, marveč jih še le privabijo.

Kaj pa „Proprium Missarum“? povprašujete. No, te spreminljive točke skor za vsako mašo z drugačnimi besedami (Introit., Grad., Offert., Comm.)*) nam dajo največ opraviti zaradi pomanjkanja primernih skladb. Pomagamo si kakor vemo in znamo. Introit Gradualia po falso bord. A. Foerster, Rampis, Koenen. Za Offert. in Comm. pojemo mi navadno himne od dotičnih praznikov po recitovanem (razločno branem) ali s skrajšanim koralom petem predpisanem tekstu. Slovenske pesmi imajo pri peti sv. maši svojo določeno mesto pred sv. mašo, oziroma pred govorom in potem, tudi po „Ite Missa est“, na katerega pa vselej „Deo gratias“ odgovarjajo. Tudi pri opraviilih za mrtve pojo precej po Matut. in Laudes in koncem sv. maše kitice prelepe Foerster-jeve „Usliši nas“ iz Cecilije. Tako si prizadevamo na vse strani pravični biti. Bog daj svoj blagoslov in svojo pomoč. To tudi upamo, saj nam ni za hvalo ali denar, marveč le za čast Njegovo, ki to po svoji sv. cerkvi odločno zahteva: Ut sic cunctis in locis ac dioecesibus, cum in caeteris, quae ad sacram Liturgiam pertinent, tum etiam in cantu, una eademque ratio servetur, qua Romana utitur Ecclesia. S temi besedami priporočal je r. Pij IX. prebl. spomina in prav tako tudi sedanji sv. oče Leon XIII. Pa saj tudi sami molimo pri vsaki sv. maši za to edinost in to celo dvakrat začetkom in koncem canona, najsvetejšima deloma presvete daritve: Te igitur, clementissime Pater, supplices rogamus ac pretimus . . . pro Ecclesia tua s. cath., quam . . . adunare digneris toto orbe terrarum . . . ter: Domine Jesu Christe . . . respicias fidem Ecclesiae tuae, eamque . . . coadunare digneris: qui vivis et regnas . . . Da bode molitev naša resnična, moramo tudi svoje storiti, da se edinost v službi Božji pospešuje ter kolikor mogoče spopolni. Ravno s tem pospešujemo največ splošno edinost sv. cerkve, čast Božjo in blagor človeštva. Cerkevna glasba je bistven od sv. cerkve predpisan del slovesne službe Božje, ne pa poljuben dostavek posamnih duhovskih ali neduhovskih oseb. Vsaka tudi gledé glasbe zadolžena ali nezadolžena nepopolnost je obžalovanja vredna, ker se s tem Bogu krati čast, ljudem pa blagoslov Božji. „Obedientiam volo non sacrificium“.

J. T.

Kokra 28. novembra. Te dni sem prejel od nekega prijatelja, duhovnika sledeče pisanje:

„Prosim Vas najuljudneje, blagovolite mi odgovoriti na slednja vprašanja: Moj gospod župnik mi dovoljuje, da naj v tukajšnji cerkvi vpeljem pravo cerkveno petje. Reformovati petja ne morem, zato ker je petje pri nas tabula rasa. S prevzetnimi pevkami se ne da nič narediti. Toraj želim novih pevskih moči na koro. Pa kakih? Ali naj podučujem samo fantiče ali samo dekličice? ker pri današnjih razmerah oboje na koro — non

*) Kolikokrat sem že sam izrekel in druge slišal, da naj bi nas slovenski kompozitisti zlasti v teh točkah z lahkimi skladbami preskrbovali. Toda s poslovenjenim tekstom ali pa naj bi se iz „C. Gl.“ 1884. l. vse točke skup ponatisnile latinski in slovenski. včasih koralno pojo, deloma recitovanje po A. Foerster-jevem falso-bordone za „Asperges“;

quadrat. Prosim Vas, naznanite mi; kako ste si Vi vredili; s fantiči je za-me radi tega težje, ker kakor duhovni pomočnik nimam stalne službe in bi morebiti po mojem odhodu nihče več fantičev ne učil, ali pa bi ne bilo več sopranov, kadar bi le-ti odrasli. Sicer so pa dekleta malo stanovitna; nabaja se pri njih tudi dosti napuha, nevošljivosti itd. Mulier taceat in ecclesia — mislim najbolj tudi radi petja velja. Oprostite mi, da Vas s tem vprašanjem nadlegujem“

Jaz sem gospodu takoj odgovoril, to tem rajši, ker je prijel zopet „eden izmed nas“ za oralo na cerkvenm polji. Toraj ne bode odveč, ako obe pismi priobčim. Moje pisanje slóve:

Dragi gospod! Na Vaše vprašanje je skoraj težko določno odgovoriti. Dokler so šolski otroci še majhni, recimo do dvanajstega leta, je sevéda najbolje podučevati jih skupno, a poznejše ko doraščajo, ni več brez varnosti, ker doraščajo tudi nevarnosti. Najbolje je učiti ali samo fantiče, ali samo deklice. Mulier taceat in ecclesia — ta Pavlov izrek je gotovo resničen, toda sveti Pavel ni mislil na ta slučaj, sicer bi morali najpoprej po stolnicah ženske odpraviti, kajti reforma naj gre ex capite. Kaj moramo biti ravno mi na kmetih bolj strogi v vseh liturgiških pravilih kakor v stolnih mestih? Sicer pa jaz svojih misli nikomur ne vsiljujem; a vendar me skušnja uči, da bodete z deklicami veliko več opravili, ako bodete samo deklice podučevali. In zakaj? Ženskemu spolu je prirojena ljubezen do petja in celo čuditi se je, kako veliko veselje ima katera. Kaj pa, ako bi poskusili z odraslimi mladeniči, kateri znajo brati in pisati? Na ta način bi si ustanovili možki zbor in imeli bi najmanj sitnosti, ker je z ženskimi mnogovrstnimi slabostmi res velika težava. Treba je veliko potrpeti, celo požreti marsikatero od ženskega spola, in (da govorim resnico!) zna se celo primeriti, da duhovnika ljudje slabo sodijo, če je tudi popolnoma nedolžen. In tako si lahko prisluži zraven obilnega truda še kako „pikro“ besedo. Jaz Vam ničesar ne prikrivam, moj dragi prijatelj. Učite jih pa na vsak način sistematiško po kakem navodu, da umejo nekoliko teorije, da prepisujejo sami note itd. Ako bodete imeli do petja Vi sami veselje, imeli ga bodo tudi Vaši pevci. Le ondi, kjer imamo plačane najemnike za pevovodje, ni upati napredka. Jaz sem tukaj otrokom najpoprej šolo ustanovil, kjer sem učil in še zdaj učim vse brez razločka kršanski nauk, brati, pisati, računati in peti. Izmed cele množice sem jih dobil 14 z dobrim poslušom. Te sem bolj temeljito podučeval, toda fantiči niso kazali posebnega veselja, vsled tega so izostajali in sedaj je sedem deklic pevk, pri katerih vidim že jako lepe vspehe. Lepo Vas pozdravlja Vaš

J. Lavtičar.

Razne reči.

— Praznik sv. Cecilije, zavetnice našega društva in sv. glasbe sploh, se je dne 22. nov. kakor druga leta, tudi letos v Ljubljani obhajal v cerkvi č. o. frančiškanov sè slovesno sv. mašo ob sedmih jutraj. Peli so pod vodstvom preč. P. Angelika Hribar učenci orglarske šole istega skladatelja mašo „Tota pulchra es Maria“, graduale „Audi filia“ in offertorium „Afferentur“ zl. E. Nikel, introitus in communio koralno z orglami.

— V proslavo 40letnega vladanja Nj. veličanstva, cesarja Frana Josipa I. imeli so ljubljanski srednješolci dne 3. decembra slovesno službo božjo, in sicer ob osmih realci v cerkvi sv. Florijana, ob desetih pa gimnazijci v stolnici. Pela se je v obeh cerkvah Ant. Foersterja „Missa s. Caeciliae“ in vse liturgično predpisane mašne vloge (introitus, graduale, offertorium, communio), konci maše latinske „Te Deum“ in potem avstrijska narodna himna. K lepemu vspehu častitamo dijakom-pevcem in njihovem vodji, g. Ant. Foersterju.

— Znani cerkveni skladatelj, č. g. Emil Nikel imenovan je vojaškim župnikom in veroučiteljem gimnazije v Thorn-u, kamor se je že preselil. Veseli ga, da je na novem mestu našel lepo razvito „Cecil. društvo“ z nad 200 člani.

— V Novem York-u se pripravljajo na Groll-ovo 16glasno mašo à capella; še to zimo jo hočejo peti.

— Gospodoma bratoma Zupana, orglarjema v Kámnigorici, pripoznali so v Bruselji za orglarski objekt, na tamošnji mednarodni razstavi izloženi, diplomo in bronasto svetinjo. Častitamo!

— V Petrogradu bode tudi med letošnjim zimskim časom A. Rubinstein prirejal podučne besede za glasovir, h katerim bodo imeli profesorji in najboljši učenci tamošnjega konservatorija prosti vstop. Ostali prostori se bodo prodajali po 100 rubljev; ves znesek pa se bode obrnil v podporo revnih glasbarskih učencev.

Oglasnik.

Sveta maša „Oče večni“ v čast sv. Cirila in Metoda za moški zbor postavil in preč. g. dr. Antonu Mahničju, prof. bogoslovja poklonil Janez Carli. Op. 4. Cena 50 kr. Čisti dohodek je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda. Založil skladatelj. Tisk Blaznikov.

V partituri — katere oblika pač ni okusna — se nahaja 10 mašnih kitic in pesem sv. Cirila in Metoda v lahkem zlogu. Navadno hočejo mladi skladatelji vstreči slabim pevcem in okusu ljudstva — morebiti si tako razlagajo izrek „Vox populi, vox Dei“! In to za to, ker se prepričajo, da je malokje resne volje in vstrajnosti do boljšega, kar se smatra sploh za težavno. V mnogih krajih zahtevajo vsako leto novih božičnih, novih postnih, novih velikonočnih, novih Marijinih itd., kakor da so pesmi tudi „v modi“; da, slabe, necerkvene, okrogle se kmalu omlatijo: v istem času, ki ga porabljajo za nove pesmi, bi se lahko naučili tudi latinsko mašo, pa ta najrajše izostane; pevci za-njo nimajo časa. Celó v Ljubljani so redno velike maše vsako nedeljo samo v stolnici in šentjaskovski cerkvi! Nate torej zopet „novo“ slovensko „veliko“ mašo — samo ob sebi se razume, da se sme peti samo pri tihí maši (kadar duhoven ne poje). Skladbice so sicer cerkvenega duha in dobro bodo došle tam, kjer nimajo mnogo dobrega in malo znajo; a novega, izvirnega ne nahajamo v njih, temveč mnogo znanega, povsodi vže raztrošenega. V nekaterih je vedno ista fráza pri modulaciji, ritmus dolgočasen; tudi nekaj pomot si mora pevovodja popraviti, kakor „Slava“ takt 10, 12., „Vera“ takt 2. in predzadnji, ako to nima biti prehit, ki bi tukaj ne bil lep; „Svet“ takt 17. Konečno izrekamo željo in nasvèt, naj bi se dalo „lahkim“ skladbam tudi kaj jedra, kaj novih motivov, kaj masti in soli, da juha ne postane — krop.

Vabilo na naročbo.

Napisali smo že bili precej obširno „vabilo“ za tisk, a preden smo ga izročili stavcu, vrgli smo ga iz dobrih vzrokov v lastni koš. Dobri prijatelji naši vedó za naše težnje, in prav zato smo ga odstranili. Oni vedó, da naše prizadevanje ni „sport“, kakor ga je dandanes mogo, premnogo; vodi nas marveč popolno prepričanje, da delamo za sveto reč, koji vodilo so edino določbe sv. cerkve.

Prepričani, da nas čč. gg. prijatelji-naročniki razumejo, ne bodemo tožili, marveč živo prosimo, da nas podpirajo z dopisovanjem, naročbo in nabi-ranjem novih naročnikov, da ne ostanemo na cedilu.

„Cerkveni Glasbenik“ bode z novim letom začel svoj 12. letnik; izhajal bode v isti obliki, kakor doslej, po enkrat na mesec ter veljal po 2 gl. iztis, — za ude Cecil. društva in cerkve ljubljanske škofije po 1 gl. 50 kr. na leto. Prihodnja in zaostala naročnina (lepo prosimo) naj se pošlje

Cerkvenega Glasbenika

vredništvu in opravištvu, Poljske ulice št. 10.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gufjéza**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.